

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci zajištění a přístupu k právní pomoci

Stěžovatel A., zajištěný v Zařízení pro zajištění cizinců Balková (dále také „ZZC Balková“), zaslal Kanceláři veřejného ochránce práv podnět, jenž je veden pod sp. zn. 3614/2017/VOP. Ve svém dopisu mimo jiné uvedl, že se ve stejném zařízení zajištěný cizinec C. dne 28. května 2017 pokusil na chodbě sektoru, v němž byli umístěni, o sebevraždu. Spouštěčem pro toto konání měla být velká frustrace z nedostatku informací ohledně důvodu a délky zajištění.

Na základě těchto informací jsem se rozhodla zahájit šetření z vlastní iniciativy,¹ v němž jsem se zabývala celkovým průběhem zajištění pana C., nar. xxx (dále také „cizinec“), v ZZC Balková a v Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty (dále také „ZZC Vyšní Lhoty“). Mimo jiné jsem se soustředila na reakci Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky (dále také „SUZ“) a Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra České republiky (dále také „ZZMV“) na pokus o sebevraždu pana C., na zacházení s jeho osobními věcmi, jeho umístěním na přísný režim a jeho přístupu k právní pomoci.

A. Shrnutí závěrů

V postupu Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky jsem pochybení neshledala.

V postupu Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra České republiky jsem pochybení rovněž neshledala.

V postupu Policie České republiky – Ředitelství služby cizinecké policie shledávám pochybení z důvodu neumožnění přístupu k právní pomoci v době, kdy se cizinec nacházel v ZZC Vyšní Lhoty v části s přísným režimem.

B. Skutková zjištění

B.1 Zacházení s cizincem po jeho pokusu o sebevraždu

Dne 28. května 2017 byl v 19:10 h do sektoru C v ZZC Balková zavolán personál Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra České republiky z důvodu nahlášeného probíhajícího pokusu o sebevraždu jednoho ze zajištěných cizinců. Dle úředního záznamu pracovnice² při příchodu viděla pana C., jak stojí na židli, s povlakem od matrace ovázaným okolo krku a s druhým koncem připevněným k trubce u stropu. Další dva zajištění cizinci (pan A. a pan E.) přitom pana C. nadzvedávali. V 19:30 h na sektor C dorazila Policie České republiky a personál ZZMV, na to byl cizinec odvážen. Do ZZC Balková následně došla rychlá záchranná služba a pana C. odvezla na vyšetření do Fakultní nemocnice Plzeň.

1 Ustanovení § 9 písm. d) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ze znění pozdějších předpisů.

2 Úřední záznam ÚZ – kat. 2, kód 1.6 – pokusy o sebepoškození klientů ze dne 29. května 2017, čj. UT-12633/2017.

Z nemocnice se cizinec vrátil dne 29. května 2017 kolem 2:00 h, načež byl umístěn na zdravotní izolaci. Přes noc ho monitoroval personál ZZMV, personál stálé služby a pracovníci bezpečnostní služby Securitas.

Po sedmé hodině ranní se u cizince opět začal projevovat neklid a agresivita. Personál ZZMV telefonicky kontaktoval Psychiatrickou léčebnu v Dobřanech, avšak ta odmítla pana C. hospitalizovat. Z tohoto důvodu byl cizinec za doprovodu policie odvezen do Psychiatrické nemocnice Bohnice v Praze. Na základě provedeného vyšetření se personál rozhodl rovněž odmítnout hospitalizaci.

V reakci na tuto situaci dospěla SUZ s Ředitelstvím služby cizinecké policie (dále také „ŘSCP“) k rozhodnutí, že cizinec bude převezen do ZZC Vyšní Lhoty s tím, že změna prostředí a kolektivu spoluzajištěných cizinců by mu mohla prospět.

B.2 Umístění na přísný režim v ZZC Vyšní Lhoty

Pan C. byl přijat do ZZC Vyšní Lhoty dne 29. května 2017 v 17:05 h, přičemž do části s přísným režimem ho policie umístila krátce na to v 17:10 h s odkazem na ustanovení § 135 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců.³ V záznamu o umístění cizince do této části ZZC je uvedeno, že takto policie činí, protože bylo zjištěno, že se cizinec opakovaně sebepoškozoval a vyhrožoval, že se zabije.⁴

Nedlouho po umístění na celu se cizinec opět sebepoškodil,⁵ a to úchytkou ze skříně nacházející se v cele. Střežící policisté informovali personál ZZMV, který cizince ošetřil přímo na místě. Po zbytek pobytu pana C. na přísném režimu nenastaly žádné další mimořádné události. O ukončení umístění do části zařízení s přísným režimem došlo dne 31. května 2017 v 10:00 h.

B.2.1 Přístup k právní pomoci

V průběhu pobytu na přísném režimu v ZZC Vyšní Lhoty cizinec opakovaně projevil zájem setkat se s právníkem. To mimo jiné vyplývá ze záznamů sociálních intervencí v sociálním spisu. Sociální pracovníce po setkání s cizincem dne 30. května 2017 zapsala: „*Dále si klient přeje zatelefonovat, hovořit s právníkem OPU a projít se venku.*“ Obdobně i následující den: „*Žádá o schůzku s právníkem a vydání svých osobních věcí.*“

Dne 1. září 2017 mi v této souvislosti poslala čestné prohlášení Mgr. H., která v předmětné době jako zaměstnankyně Organizace pro pomoc uprchlíkům docházela do ZZC Vyšní Lhoty za účelem poskytování právního poradenství. V tomto prohlášení mimo jiné uvedla, že přestože ji dne 30. května 2017 bylo od sociální pracovníce řečeno, že se s ní chce sejit klient umístěný na přísném režimu, policií jí nebylo umožněno právní poradenství cizinci

3 Ustanovení § 135 odst. 1 písm. a) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů: „*Policie umístí zajištěného cizince na návrh provozovatele nebo na základě vlastních poznatků do části s přísným režimem, pokud je agresivní nebo vyžaduje zvýšený dohled z jiného závažného důvodu.*“

4 Záznam ŘSCP o umístění zajištěného cizince v ZZC do části s přísným režimem ze dne 29. května 2017, čj. CPR-15576-2/ČJ-2017-932000.

5 Mělo se jednat o sedření kůže na levém zápěstí bez krvavých stop.

poskytnout. Následující den se opět dožadovala přístupu k cizinci, avšak ten jí do části s přísným režimem opět nebyl umožněn.

Právního poradenství se cizinci dostalo až po jeho propuštění z přísného režimu později téhož dne.

Protože v dané věci bylo nezbytné znát postoj Ředitelství služby cizinecké policie, bylo tomuto orgánu zasláno čestné prohlášení Mgr. H. k vyjádření. ŘSCP v tomto vyjádření mimo jiné uvedlo následující: „*Krátce nato jsem se osobně setkal s paní H. a sdělil jí, že návštěva zajištěných cizinců v přísném režimu probíhá v souladu s ustanovením § 144 odst. 4, z. č. 326/1999 Sb. za přítomnosti policie, což paní H. zpochybnila.*“ V závěru vyjádření bylo shrnuto, že k rozhodnutí nepovolit návštěvu právního poradce došlo z důvodu ochrany bezpečnosti osob a veřejného pořádku v souladu s ustanovením § 2 zákona č. 273/2008 Sb.⁶

B.3 Vracení osobních věcí při propuštění

Dne 29. června 2017 vedla s panem C. pověřená právnička Kanceláře veřejného ochránce práv telefonický rozhovor. Cizinec vedle jiných skutečností uvedl, že po dobu jeho pobytu v ZZC Vyšní Lhoty neměl k dispozici svůj majetek, protože ten nebyl do zařízení převezen spolu s ním. Také si stěžoval, že mu nebyly vráceny veškeré jeho osobní věci (např. jeho peněženka).

Z dokumentace vyplývá, že majetek cizince byl řešen několikrát v průběhu celého zajištění. Při převozu cizince do ZZC Vyšní Lhoty měla být ze ZZC Balková bezodkladně odeslána veškerá dokumentace pana C., včetně všech odebraných a uschovaných věcí a peněžních prostředků.⁷ Při sociální intervenci dne 1. června 2017 byly s cizincem řešeny jeho osobní věci. Personál umožnil panu C. telefonicky se spojit s klientem nacházejícím se v ZZC Balková, aby mu pomohl najít některé z jeho osobních věcí.

Při místním šetření v ZZC Vyšní Lhoty byly pověřeným pracovníkům Kanceláře veřejného ochránce práv předloženy seznamy věcí cizince, z nichž vyplývá, s jakým majetkem byl pan C. přijat do ZZC Balková a s jakým majetkem odešel ze ZZC Vyšní Lhoty. V těchto dokumentech nebyly zjištěny nesrovnalosti; cizinci byla vrácena i jím postrádaná peněženka a veškeré finanční prostředky.

C. Právní hodnocení

C.1 Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky

C.1.1 Reakce na pokus o sebevraždu

Ráda bych začala tím, že oceňuji přístup vedení ZZC Balková, díky němuž nebyl pan C. po návratu z nemocnice v ranních hodinách dne 29. května 2017 umístěn do části

⁶ Ustanovení § 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů: „*Policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu (dále také „mezinárodní smlouva“).*“

⁷ Přemístění zajištěného cizince ze ZZC Balková do ZZC Vyšní Lhoty ze dne 29. května 2017, čj. UT-12710/2017.

s přísným režimem. Jsem názoru, že pokud je cizinec v neklidu, a navíc po pokusu o sebevraždu, tak je vhodnější, aby s ním udržoval komunikaci civilní personál a snažil se o zklidnění situace. Umístění cizince na přísný režim znamená, že je dotýčený pod konstantní kontrolou ze strany policistů ŘSCP.⁸ Při psychologickém nepokoji cizince působí přítomnost policie jako represivní složky státu a její dlouhodobější autoritativní přístup nevhodně a potencionálně kontraproduktivně, přestože toto zákon o pobytu cizinců za splnění určitých podmínek umožňuje.⁹

Postoj, který zaujala SUZ, je plně konformní se záměrem zákonodárce při novelizaci zákona o pobytu cizinců zákonem č. 428/2005 Sb.,¹⁰ kterým dle důvodové zprávy měla být humanizace zařízení a omezení přítomnosti Policie České republiky v něm. Zákonodárce předpokládal, že se tímto omezí psychický tlak, který cizinci pociťují v důsledku umístění v přísném režimu a konstantního kontaktu pouze s uniformovanými policisty: „*Správa uprchlických zařízení, které zabezpečuje provoz azylových zařízení, disponuje potenciálem pracovníků z odborného hlediska připravených ke každodennímu styku s cizinci a k řešení jejich problémů, a je tedy zárukou, že i cizincům zajištěným v zařízeních se dostane odpovídající péče tak, aby se minimalizoval dopad omezení osobní svobody na jejich psychiku a zacházení s nimi bylo založeno na standardech garantovaných mezinárodními dokumenty v oblasti ochrany lidských práv.*“¹¹

Umístění cizince na zdravotní izolaci v daném případě znamenalo, že došlo ke změně prostředí a cizinec mohl strávit noc v klidu, současně však bez přítomnosti policie. Na druhou stranu návrat na původní oddělení hned při příjezdu z nemocnice by jistě mohl být stresující kvůli možným otázkám ostatních zajištěných cizinců. V tomto ohledu považuji vyhodnocení situace a reakci na ni za dobrou praxi.

C.1.2 Nakládání s majetkem pana C.

Přestože pan C. při telefonickém rozhovoru vyjadřoval nespokojenost se způsobem, jímž bylo zacházeno s jeho věcmi, přičemž uváděl i nevrácení některých z nich, nezjistila jsem žádné pochybení v tomto ohledu na straně SUZ. Z dokumentace jasně vyplývá, že otázky cizince ohledně jeho majetku s ním byly opakovaně konzultovány a zaměstnanci projevovali snahu zajistit, aby v tomto ohledu bylo vše v pořádku, a to co nejdříve. Ze seznamu vrácených předmětů rovněž vyplývá, že panu C. byly vráceny veškeré osobní věci, a to včetně peněženky, kterou konkrétně zmiňoval.

C.2 Zdravotnické zařízení Ministerstva vnitra České republiky

Z veškerých dostupných informací se domnívám, že zdravotnický personál ZZMV působící v ZZC Balková i v ZZC Vyšní Lhoty odvedl svou práci bez pochybení a na vzniklé situace

8 Ustanovení § 163 odst. 2 písm. e) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že Ředitelství služby cizinecké policie v zařízení zabezpečuje v části s přísným režimem vnější i vnitřní ostrahu.

9 Dle § 135 odst. 1 téhož zákona.

10 Zákon č. 428/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

11 Důvodová zpráva k zákonu č. 428/2005 Sb., změna zákona o pobytu cizinců na území České republiky, k bodu 135.

reagoval vždy promptně. A to jak ohledně zavolání rychlé záchranné služby dne 28. května 2017, snahy o zajištění adekvátní psychiatrické péče následujícího dne, tak i celkového poskytování zdravotní péče v ZZC Vyšní Lhoty.

Otázkou spíše je, zda lze jako správný hodnotit přístup některých jiných zdravotních subjektů. Jejich činností se však nemohu zabývat.

C.3 Ředitelství služby cizinecké policie

C.3.1 Umístění cizince na přísný režim v ZZC Vyšní Lhoty

Dle zákona o pobytu cizinců policie umístí zajištěného cizince na návrh provozovatele nebo na základě vlastních poznatků do části zařízení s přísným režimem, a to pokud je cizinec agresivní nebo vyžaduje zvýšený dohled z jiného závažného důvodu, či dalších zákonem přesně stanovených důvodů.¹² Záznam o umístění cizince na přísný režim uvádí: „Na základě poznatků Policie České republiky bylo zjištěno, že jste se v době od 18:00 h dne 28. 5. 2017 do 18:00 h dne 29. 5. 2017 opakovaně sebepoškozoval a vyhrožoval, že se zabijete, kdy v posledních 24 hodinách jste toto učinil minimálně ve 3 případech.“¹³

Jak jsem již uvedla, považuji přístup SUZ v ZZC Balková za dobrou praxi, kdy vedení zařízení rozhodlo, aby cizinec ve stresové situaci a psychickém vypětí byl ponechán v mírném režimu pod dohledem civilního personálu. Za dobrou praxi tento postup označuji, neboť ačkoliv zákon o pobytu cizinců by teoreticky umožňoval umístění tohoto cizince do části s přísným režimem, SUZ mu však umožnila pobyt méně stresující. Naopak po příjezdu do ZZC Vyšní Lhoty byl cizinec do přísného režimu umístěn; nejednalo se však o postup v rozporu se zákonem, protože v záznamu policie¹⁴ byl tento úkon dostatečně odůvodněn.

C.3.2 Přístup k právní pomoci

Přístup osob omezených na svobodě k právní pomoci je jedním ze základních principů prevence špatného zacházení. Toto právo nesmí být pouze formální, ale naopak musí být efektivní.¹⁵ Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícím zacházením nebo trestání (dále také „Výbor CPT“) se k této problematice rovněž mnohokrát vyjadřoval. Za součást práva na přístup k právnímu zástupci označil i právo setkat se s ním bez přítomnosti třetí osoby:

„Součástí práva na přístup k právnímu zástupci během pobytu v policejní cele je i právo setkávat se s ním bez přítomnosti třetí osoby. Považujeme-li toto právo za záruku proti špatnému zacházení (a odlišujeme ho tak od prostředku k zajištění spravedlivého procesu), je samozřejmě nezbytné, aby byl právní zástupce v přímé fyzické přítomnosti zadržené osoby. Jen takto může správně vyhodnotit fyzický a psychický stav dotyčné osoby. Podobně,

12 Ustanovení § 135 odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

13 Záznam ŘSCP o umístění zajištěného cizince v ZZC do části s přísným režimem ze dne 29. května 2017, čj. CPR-15576-2/ČJ-2017-932000.

14 Záznam ŘSCP o umístění zajištěného cizince v ZZC do části s přísným režimem ze dne 29. května 2017, čj. CPR-15576-2/ČJ-2017-932000.

15 Obdobně se vyjadřoval např. i Ústavní soud České republiky ve svém nálezu ze dne 22. března 2016, sp. zn. I. ÚS 469/16.

pokud by zadržená osoba nemohla mluvit s právním zástupcem bez přítomnosti třetí osoby, mohla by se obávat právnímu zástupci sdělit, jak je s ní zacházeno. Jelikož bylo akceptováno, že ve výjimečných případech nemusí být zadrženému poskytnuta právní pomoc osobou jím zvolenou, ale náhradním právníkem vybraným na základě dohodnutého postupu, nevidí výbor CPT důvod pro existenci výjimek z důvěrnosti setkání právního zástupce se zadrženou osobou.“¹⁶

Nerozporuji, že z ustanovení § 144 odst. 3 a odst. 4 zákona o pobytu cizinců¹⁷ může na první pohled vyplývat, že při pobytu cizince na přísném režimu mohou veškeré jeho návštěvy, a to včetně návštěvy osoby poskytující mu právní pomoc, probíhat pouze za přítomnosti policie. Domnívám se však, že takovýto výklad je nesprávný a, dle mého názoru, je i v rozporu se záměrem zákonodárce.

Toto ustanovení se do zákona o pobytu cizinců dostalo v rámci jeho novelizace zákonem č. 428/2005 Sb. a nabylo účinnosti dne 24. listopadu 2005.¹⁸ Předcházející znění tohoto zákona však návštěvy cizinců v zařízeních pro zajištění cizinců upravovalo odlišně, konkrétně se jim věnoval tehdejší § 142:

(1) Cizinec umístěný v zařízení má právo na přijetí návštěvy v počtu nejvýše 2 osob jednou za 3 týdny v trvání 30 minut. V odůvodněných případech může vedoucí zařízení povolit přijetí návštěvy i za dobu kratší než 3 týdny, případně na dobu delší než 30 minut nebo zvýšení počtu osob.

(2) Návštěvy probíhají v místnostech k tomu určených za přítomnosti policie.

(3) Cizinec má právo přijímat v zařízení návštěvy osoby, která mu poskytuje právní pomoc, bez omezení.

Ze znění tohoto ustanovení jasně vyplývá, že poskytování právního poradenství nepodléhalo stejným omezením jako běžné návštěvy cizinců. Z obecné části důvodové zprávy k zákonu č. 428/2005 Sb. jasně vyplývá, že k novelizaci došlo mimo jiné z důvodu kritiky ze strany mnohých rozličných organizací a institucí zabývajících se ochranou lidských práv: „Ministerstvo vnitra, jako gestor za věcnou stránku zákona, připomínky vnesené k ustanovením obsaženým v hlavě XII v předkládaném návrhu zohlednilo; vycházelo přitom z principu, že omezení práv a svobod zajištěných cizinců by nemělo jít nad míru nezbytnou k dosažení účelu zajištění.“¹⁹

16 Rada Evropy, Evropský výbor pro zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. *Přístup k právnímu zástupci jako prostředek prevence špatného zacházení. Výňatek z 21. všeobecné zprávy CPT, publikované v roce 2011, [online]; dostupné z <https://rm.coe.int/16806ccd17>.*

17 Ustanovení § 144 odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanoví: „Zajištěný cizinec má právo přijímat v zařízení advokáta nebo zástupce právnícké osoby, který prokáže, že předmětem její činnosti je oprávnění poskytovat právní pomoc cizincům. Za právníckou osobu jedná k tomu pověřený její zaměstnanec nebo člen, který má vysokoškolské právnícké vzdělání, které je podle zvláštních právních předpisů vyžadováno pro výkon advokacie.“

Odst. 4 téhož paragrafu stanoví: „Návštěva zajištěného cizince umístěného v přísném režimu probíhá za přítomnosti policie.“

18 Zákon č. 428/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

19 Důvodová zpráva k zákonu č. 428/2005 Sb., změna zákona o pobytu cizinců na území České republiky, obecná část.

Je nelogické se domnívat, že by zákonodárce chtěl novelizací vzniklou za daných okolností omezit cizincům umístěným v části s přísným režimem přístup k právní pomoci. To by bylo přímo v rozporu s výše citovaným principem neomezování práv a svobod zajištěných cizinců nad míru nezbytnou k dosažení účelu zajištění.

V této souvislosti bych ráda poukázala na nálezu Ústavního soudu České republiky, sp. zn. I. ÚS 630/16, který se mimo jiné vyjadřuje k právu zajištěných cizinců na právní pomoc. Soud v tomto nálezu zdůrazňuje, že osoby, které jsou zbaveny osobní svobody, a navíc jsou cizinci neovládající český jazyk, jsou zranitelnými osobami, u nichž právo na právní pomoc získává zvláštní a ještě podstatnější význam. Ústavní soud rovněž dovodil, že principy vztahující se k právu na právní pomoc osobám v trestním řízení, které jsou zbaveny osobní svobody, je možno analogicky vztáhnout na situaci zajištěných cizinců.²⁰

Při pohledu do jiných právních předpisů, které mimo jiné upravují i přístup osob omezených na osobní svobodě k právní pomoci, je zjevné, že v nich je těmto osobám vždy zaručováno soukromí při konzultaci s právním zástupcem. To je zjevné hned ze zákona o policii, jenž stanoví, že osoba omezená na svobodě má právo zajistit si na vlastní náklady právní pomoc a mluvit s právním zástupcem bez přítomnosti třetí osoby.²¹ Obdobné právo náleží rovněž odsouzeným vykonávajícím trest odnětí svobody²² a obviněným nacházejícím se ve vazbě²³ i ve výkonu trestu odnětí svobody.²⁴

S ohledem na výše uvedené skutečnosti jsem přesvědčena o tom, že i přes znění § 144 zákona o pobytu cizinců mají i zajištění cizinci nacházející se v části zařízení s přísným režimem právo na právní pomoc, a to bez přítomnosti třetí osoby. Argument, že přístup právníka k panu C. nebyl umožněn s odkazem na § 2 zákona o policii,²⁵ není relevantním důvodem pro nezajištění jednoho ze základních práv osoby omezené na svobodě.

Nezpochybňuji možnou obavu policistů o bezpečnost právníčky, která mohla dosáhnout té míry, že s odkazem na § 2 zákona o policii nechtěli umožnit její přítomnost s cizincem o samotě v jedné místnosti. I v takovém případě se však měli pokusit o omezení práva cizince na právní pomoc v co nejmenším rozsahu. Zšetření, které bylo provedeno

20 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 29. listopadu 2016, sp. zn. I. ÚS 630/16, § 52 až 56.

21 Ustanovení § 24 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

22 Ustanovení § 26 odst. 3 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, mimo jiné stanoví: „Odsouzený má právo na poskytování právní pomoci advokátem, jenž má oprávnění v mezích svého zmocnění vést s odsouzeným korespondenci a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby.“

23 Ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, stanoví: „Obviněný má právo na poskytování právní pomoci jeho obhájcem nebo advokátem, který obviněného zastupuje v jiné věci, vést s ním korespondenci a hovořit s ním bez přítomnosti třetí osoby.“

24 Dle § 33 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, stanoví, že obviněný, jenž je ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody, může s obhájcem mluvit bez přítomnosti třetí osoby.

25 Dle § 2 zákona o policii policie slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, přímo použitelnými předpisy Evropské unie nebo mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu.

v ZZC Vyšší Lhoty, vyplynulo, že pan C. se v přísném režimu nacházel v místnosti, která u dveří měla nainstalované mříže tvořící ochrannou „klec“ pro osobu vstupující dovnitř. Přestože právní poradenství by obecně nemělo probíhat přes mříže, v daném případě mohli policisté dosáhnout kompromisu mezi jejich zákonnými povinnostmi tím, že by právníci umožnili být v místnosti s cizincem sama, avšak oddělená od něj těmito mřížemi. Toto řešení by současně zajistilo její bezpečí i přístup pana C. k právní pomoci.

K takovému omezení by rozhodně nemělo docházet rutinně, ale pouze v případě, že si to konkrétní závažné okolnosti vyžadují. Kromě již uvedeného je totiž důležité poznamenat, že v daném případě byl cizinec umístěn na přísný režim z důvodu opakovaného sebepoškozování, nikoliv z důvodu agrese či napadání jiných osob.

Odložení přístupu cizince k právní pomoci nemůže být omluveno ani nepřítomností právníka v zařízení v době, kdy o ně pan C. požádal, protože z okolností případu je jasné, že právníčka se v zařízení tou dobou zdržovala. Postup ŘSCP je, s ohledem na výše citované standardy Výboru CPT a nález Ústavního soudu, nesprávný.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám řediteli Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, řediteli Zdravotnického zařízení Ministerstva vnitra a řediteli Policie České republiky – Ředitelství služby cizinecké policie.

Ředitele ŘSCP podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje moje dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle ustanovení § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Brno 25. dubna 2018

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(zpráva je opatřena elektronickým podpisem)